

– Június 16-én játszom Pécsen Bartók I. hegedűversenyét, október óta ez lesz az első koncertem közönség előtt. Érdekes lesz ennyi idő után ismét megtapasztalni az élő hallgatósággal való kapcsolatot, amit semmivel nem lehet pótolni. Utána Franciaországba megyek egy fesztiválra, ahol Jean-Yves Thibaudet és Gautier Capuçon lesznek a kamarapartnereim. Majd június végén lesz egy projektünk az Óbudai Danubia Zenekarral. Hámori Máté keresett meg azzal az ötlettel, hogy szeretnék egy felvételt készíteni, ahol olyan versenyművek hangzanak el zenekarral, amelyeket a zeneiskolai képzés során játszanak a növendékek. A hanganyagról le lehet szedni a szólóhangszer szólamát, így a felvétel segítségével zenekarral is tudnak majd játszani, gyakorolni a zeneiskolás gyerekek.

■ *Karaoke-szerűen?*

– Igen, kicsit hasonló módon. Érdekes lesz újra feleleveníteni azokat a régen játszott darabokat, amiket még kisgyerekként tanultam. Ennyi év távlatából egy Rieding, vagy Beriot koncert is más arcát mutatja. Ez igen kedves projekt számomra. Kiskoromban ne-

kem is nagy öröm lett volna kipróbálni ezeket a műveket zenekari kísérettel. Utána vidéki filharmóniai szervezésű koncertek lesznek, és néhány nyári fesztivál. Spanyolországba Santanderbe megyek Beethoven szeptettet és Beethoven hármasszert játszani. Ha már az álmadarabokról beszélünk, akkor ide tartozik a Britten hegedűverseny, ami, ha minden igaz, jövő februárban végre megvalósul szintén az Óbudai Danubia Zenekarral. Ez a koncert 2020 decemberében lett volna, de úgy döntöttünk, hogy elhalasztjuk akkorra, amikor valóban közönség előtt lehet bemutatni. Van még egy-két régóta torlódó koncertem, amit nagyon várok, ilyen egy Brahms-kettősverseny Brüsszelben, már négyszer lett átrakva az időpont. Ha pedig olyan darabokról beszélek, amelyek mindig nagyon érdekeltek, mindenképpen megemlíteném Berg hegedűversenyét, illetve Karl Amadeus Hartmannak a Gyász-concertóját, ami vonószekarra és hegedűszólóra írt versenymű. Remélem alkalmam lesz ezeket a remek darabokat egyszer eljátszani.

Kiss Eszter Veronika

Három oboistának köszönhetem a pályafutásomat...

Beszélgetés Pröhle Henrik fuvolaművésszel 85. születésnapja alkalmából

P.H.: Ha van ilyen, hogy karrier, akkor én a karriert tulajdonképpen három oboistának köszönhetem. Tizenkét éves voltam, amikor elmentem a felvételi vizsgára egy Schwedler fuvolával, amit Édesanyám még Győrben vett nekem, egy Varga nevű hangszerésztől, aki nem volt más, mint Varga Tibor, a világhírű, hegedűművész-pedagógus és karmester unokatestvére. A felvételi vizsgán azonban hiába kísérleteztem, nem szólt meg a fuvola. Ekkor Szeszler Tibor oboaművész felállt, odajött hozzám, és megigazította a hangszert, azzal hogy úgy próbáljam meg megfújni. Mire az megszólalt. Erre Jeney tanár úr azt mondta, hogy akkor felvesszük. Így lettem fuvolás. Fél év múlva azután kaptam egy Böhm-fuvolát, amivel már rendesen tudunk haladni. De itt van a kottaszekrényemben az a füzet, amibe Jeney tanár úr lejegyezte nekem a fogásokat. Az első hang, egy h'. Ő még csak lapokat hozott, amikor a fuvolaiskoláját írta. Úgyhogy mondhatom, hogy én voltam a Jeney tanár úrnak az első növendéke, aki az iskoláját kipróbálta.

■ *Tanár úr édesanyja miért gondolta, hogy mindenképpen fuvolát kell tanulnia?*

– Ez szerintem a háború tapasztalatából eredt. Azért szerette volna, hogy fuvolázzak, hogy ha esetleg behívnak katonának, akkor ne a harctérre vigyenek, hanem katonazenekarba osszanak be. A három fiatalabb testvérem pedig ekkor már a győri zeneiskolába járt. Szüleim is mindketten tanultak zenét még Bécsben, ahol egyébként megismerkedtek.

■ *Ki volt a második oboista, aki meghatározta pályafutását?*

– A második oboista Hock Bertalan volt, akivel a Konziban osztálytársak voltunk, és közös kamaracsoportba is jártunk, annak ellenére, hogy ő kilenc évvel volt idősebb nálam. A szovjet hadifogság miatt azonban csak később folytathatta zenei tanulmányait. Egyszer egy moszkvai turné során el is vitt magával és megmutatta nekem a Külügyminisztérium épületét, aminek az építésében hadifogolyként részt vett. A Zeneakadémia második évfolyamára jártam, amikor Hock Berci már a MÁV Szimfonikusok Zenekarában játszott. Épp fuvolaórára mentem Hartai tanár úrhoz, amikor szembe jött velem, és iszonyatosan leteremtett, hogy miért nem vet-

tem részt a fuvolásoknak kiírt próbajátékon, mivel számítottak rám a zenekarban. Azzal védekeztem, hogy tudomásom szerint már felvettek egy kollégát. Mire ő a következő napon bevitt az akkori zenekari igazgatóhoz, aki szintén nagyon leszidott, és berendelt a másnapi próbára, ahol a Páva-variációt tették ki, amit elég jól eljátszottam. És a próba végén azt mondták, hogy engem is szerződtetnek. Szóval ez volt a második sorsfordító kalandom az oboistákkal.

■ *És a harmadik?*

– Pongrácz Péterrel évtizedekig játszottunk egymás mellett az Erkel Színház Zenekarában, amikor egyszer csak megkérdezte, hogy nem szeretnék-e a Zeneakadémián tanítani. Akkor már nyolcadik éve tanítottam a Főiskola győri tagozatán. Meglepődtem a kérdésén, mert a Zeneakadémián már volt fuvolatanár. Mire Péter azt válaszolta, hogy Kovács Dénes három tanszakra szeretne még egy tanárt, és ő rám gondolt. Továbbra is hitetlenkedtem, de Péter annyira eltökélt volt, hogy ott rögtön hozzálátott a pályázat megírásához. Végül több jelölt közül Rudas Imre professzor javaslatára engem választott az Egyetemi Tanács.

■ *Úgy tudom Rudas tanár úr akkor is kiállt ön mellett, amikor a genfi nemzetközi versenyről hazatérve az Operaház zenekarába került...*

– Rudas tanár úr a diplomakoncertemen hallott engem. Ő is a zsűri tagja volt. A diploma után elmentem az operaházi próbajátékokra, de akkor egy másik kolléga fia került be a zenekarba. Amikor viszont ez az idősebb kolléga megbetegedett, én éppen kint voltam a genfi versenyen, ezért mást kellett volna felkérni a helyettesítésére. Rudas tanár úr azonban ragaszkodott hozzá, hogy megvárjanak, és akkor hazajöttem a versenyről. Emlékszem, az Erkel Színházban a János vitézt tették ki elém, és nagyon kellett összpontosítanom, hogy a hirtelen váltás után azonnal felvegyem a fonalat.

■ *Rudas tanár úrnak elévülhetetlen érdemei voltak abban, hogy fiatal zeneakadémisták kijuthattak a legjelentősebb nemzetközi versenyekre már az ötvenes évek végén.*

– A sort Nagy András és Janota Gábor fagottművészek – Rudas tanár úr növendékei – és néhány énekes hallgató nyitotta meg 1958-ban. Rudas tanár úrnak ugyanis sikerült valahogy a pártközpontban elintéznie, hogy nem egész két évvel az 1956-os forradalom után zeneakadémisták kiutazhassanak a müncheni versenyre, ahonnan Janota Gábor egy második díjjal tért haza úgy, hogy az első díjat nem adták ki.

■ *Gondolom ez a versenygyőzelem is segített abban, hogy a további évfolyamokból is kijuthassanak növendékek a nemzetközi versenyekre...*

– Bizonyára. Egy évvel később szintén Rudas tanár úr intézte el, hogy én is részt vehessek a müncheni verse-

nyen. Abban az évben a fuvolisták között volt egy verseny, ahol engem találtak a legjobbknak, így én utaztam. Akkor már négy éve nem láttam az Édesanyámat és a testvéreimet, akik kijöttek elém a müncheni repülőtérre, mert akkor repülővel utaztunk, még Münchenbe is. Jasper Bella és Barlay Zsuzsa énekművészek jöttek még velem, és Varasdy Emilia volt a zongorakísérőnk, akinek nagyon sokat köszönhetek az Ibert-koncert megtanulásában.

■ *Részt vett a Genfi Nemzetközi Zenei versenyen is...*

– Igen, ez a rákövetkező évben, 1960-ban volt, és 1961-ben véglegesítettek az Operaházban. Végül 1965-ben neveztek ki első fuvolásnak, éppen a Budapesti Nemzetközi Fuvolaverseny idején, ahol negyedik helyeztettem. Jeney Zoltán és Hartai Ferenc tanár úr is a zsűriben volt, a versenyt Kovács Lóránt nyerte meg, Pernye András ekkor figyelt fel rám, és nagyon elismerő kritikát írt a játékomról. Ennek köszönhetően kezdődött meg a szolista karrierem is az Országos Filharmóniánál, aminek keretében többek között Petrovics Emil fuvolaversenyét is bemutathattam.

■ *Visszatekintve, ez az időszak, ha nem is aranykornak, de mindenképpen ezüstkornak tekinthető az Operaház életében is, hiszen nagyszerű énekesek és nagyon emlékezetes előadások voltak abban az időben. Tanár úr operaházi pályafutása során több igazgatóváltást is megélt. Kire emlékszik vissza a legszívesebben?*

– Számomra egyértelműen Lukács Miklós volt a legkedvesebb igazgató, akit mindig is nagyon tiszteltem, és ma is tisztelek. Amikor a Zeneakadémián diplomáztam, akkor még a MÁV Szimfonikusok tagja voltam. A zenekari igazgató azt javasolta, hogy kérjem meg Lukács karnagy urat, aki a MÁV Szimfonikusok vezető karmestere volt, hogy vezényelje a diplomahangversenymet. Így ő dirigálta a diplomakoncertemet, amelyen a Mozart Fuvola-hárfaversenyt játszottam Pártos Ilka közreműködésével, valamint az Ibert Fuvolaversenyt. Lukács Miklós egyébként Berlinben végezte a zenei tanulmányait, ahol kiváló mestereknél tanult, többek között Arthur Schnabelnél és Paul Hindemithnél, és csak 1944-ben tért haza végleg Magyarországra. Ekkor neveztek ki először az Operaház igazgatójának, és a háború alatt számos üldözött kollégája életét mentette meg.

■ *Másodszor 1966-tól 1978-ig töltötte be Lukács Miklós az igazgatói posztot, és minden bizonnyal nagyszerű ember és kiváló felkészültségű muzsikos volt, ha arisztokrata származása ellenére ebben az időszakban a Magyar Állami Operaház igazgatója lehetett.*

– Én úgy tudom, hogy Kádár János annak idején a köztudottan zenekedvelő közlekedési miniszter, Csanádi György véleményét kérte ki Lukács Miklós kinevezését illetően, és Aczél György sem emelt ez ellen kifogást. Kiváló ember volt Lukács igazgató úr, aki egész életemre mély nyomot hagyott bennem.

■ *A karmesterek közül kikre emlékezik szívesen?*

– A magyarok közül mindenekelőtt Ferencsik Jánosra, aki az Operaházban talán kevésbé volt népszerű, mint a saját zenekarában, az Állami Hangversenyzenekarban, de mindenki feltétel nélkül elismerte, hogy nagyszerű dirigens volt, és nagy tekintélynek örvendett. Szerencsém volt, mert abban az időszakban kiváló olasz karmesterekkel is rendszeresen együtt dolgozhattam. Mindenekelőtt Gianandrea Gavazzenivel, aki akkoriban a milánói Scala vezető karmestere volt, és Lamberto Gardellivel, aki itteni működése során számos opera betanítását és felújítását irányította. Gardelli még egy darabot is írt nekem fuvolára és zongorára.

■ *Hét unokája közül lesz valaki, aki folytatja a családi hagyományokat?*

– Mindegyik unokám foglalkozott, vagy foglalkozik zenével. Janka kiválóan zongorázott. Ágoston unokám zongorázott és nagyon tehetségesen klarinétozott, de ő érettségi után a jogi egyetemre jelentkezett. Zenekarban azonban most is játszik. Az ő húga, Orsi hegedül. Bori unokám csellózik, de ő a Műegyetemre készül. Marci fuvolázik, és közben szaxofonozni is megtanult. A két legkisebb is nagyon tehetségesen muzsikál, de még nem tudom, hogy végül ki lesz az, akinek érdemes lesz hivatásul választania ezt a rendkívül nehéz, de nagyon szép pályát.

Kaizinger Rita

Zenéről a fiataloknak – máshogyan

„A vidéki zenekaroknál folyó munka sokkal, de sokkal fontosabb, mint hinnénk.”

A zenekarok számára az egyik legfontosabb kérdés, hogy ha egyszer véget ér a vírus miatt kialakult rendkívüli állapot, akkor vajon lesz-e közönség a koncerteken, vissza lehet-e állni arra a szisztémára, ami előzőleg működött. A rendszeres koncertlátogatók valószínűleg kapva kapnak majd a lehetőségeken, ugyanakkor minden eddiginél fontosabb lesz, hogy egy zeneszerető, a koncertekre kíváncsi generáció nőjön fel. Az ifjúsági hangversenyek mindegyike ezt a célt tartja szem előtt, ám a különböző intézmények más-más úton közelítenek a kérdéshez. Ezúttal Bősze Ádám műsorvezető nyilatkozott a pécsi zenekarral folyó #NoBabel című sorozatról.

■ *Honnan jött a gondolat, hogy ifjúsági koncertek házigazdája legyen, és megszólítsa a gyerekeket a zenén keresztül?*

– A #NoBabel sorozatot a pécsi Pannon Filharmonikusokkal hoztuk létre. Őszintén szólva nem az én gondolatom volt. Műsorvezetőként dolgoztam velük néhányszor, egyre jobban megismertek, és többször is

hívtak a programjaik kapcsán. Ahogy a kapcsolat szorosabbá vált, egyszer eszébe jutott Horváth Zsoltnak és Graf Orsolyának, hogy jó lenne valami gyerekeknek szóló dologba kezdeni. Nekik volt ugyanis régebben egy sorozatuk *Segítség, komolyzene!* címmel. Ezt Geszti Péter, majd Beck Zoltán vezette. Egy idő után abbahagyták, valamiért kikopott a rendszerből. Szerették volna a